UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Bartolvs A Saxo Ferrato In primam Codicis Partem

Bartolus

Lugduni, 1567

Familiæ erciscundæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96119

Visual Library

pecudem occiderit. In ſecundo dicit, ſi quis arſerit, fregerit, rupe-rit, ⁊c. ⁊ ſic loquitur quando datur damnum de corpore in corpus, ⁊ tunc datur directa, alias autem vtilis, quia non haberent locum hec verba hoc dicunt omnes leges allegate.

Familie erciſcunde. Rubr. XXXVI.

LEX I.

SInonomnem. Si quid hereditatis nō eſt diuiſum, hoc iudicio agitur vt diuidatur, hoc dicit. ¶ Oppon. ff. eod. l. ſi filia. §. familie. Tene vltimam ſolutionem quod hic prima diuiſio fuit facta extra iudicium, ⁊c.

LEX II

a VXor tua. [a] In hoc iudicio filius deducit precipuam dotem vxoris ſue viuentis, vel poſt mortē patris defuncte. h. d. ¶ Quero quid ſi vxor filij decedit in vita patris. Cyn. tangit hic, ⁊ bene vt dixi tibi in l. j. de bo. ma. Dic vt ibi.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Uxor tua. Per Bartol. in l. ſi cum dotem. §. transgrediamur. ſoluto. matr.

LEX III.

ADuerſus. Hoc iudicium excludit crimen expilate hereditatis.

LEX IIII.

SI filiusfamil. Caſtrenſia in diuiſione deducūtur precipua, ſecus ſi non ſunt caſtrenſia.

LEX V.

EA ipſius. Uoluntas vltima poteſt mutari tacite ⁊ expreſſe, hoc dicit.

LEX VI.

1 ☞ Nomina debitorum non diuiduntur, ſed aſſignantur.
2 Res immobiles per diuiſionem demonſtrantur.

a EA que. † Nomina per hoc iudicium non veniunt diuidenda, cum ſint ipſo iure diuiſa, [a] hoc dicit. ¶ Oppo. de l. plane. ff. eo. Solu. Nomina non veniunt diuidenda, vt hic, ſed veniunt aſſignanda, vt ibi. ¶ Oppon. quod idem videtur in rebus immobilibus, cum ipſo iure ſint diuiſa, quoniam quilibet ibi habet partem ſuam. Reſpon-
2 deo. † Ille portiones, que ſunt pro indiuiſo, nō poſſunt ad oculum demonſtrari, vt l. Meuius. §. duob. de legat. ij. Sed per diuiſionem
3 poſtea poterunt demonſtrari, non antea, † ſed in nominibus non poteſt fieri aliter diuiſio, quam facta ſit per l. xij. tab. hoc dicit.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Iure diuiſa. Uide aliquid per gloſſ. in l. bona. j. eo.

LEX VII.

SI qua. In hoc iudicio habetur ratio fideicōmiſſorum ⁊ prelegatorum.

LEX VIII.

BOna. Pro pluribus hereditatibus diuidendis poteſt vnum fami. erciſc. iudicium intentari, hoc dicit, ſecundum lect. magis notabilem ⁊c.

LEX IX.

NOn eſt. Hec actio eſt bone fidei ⁊ in ea habetur ratio fructuum, hoc dicit. Uide gl. que dicit quot modis accipiatur ti. quā no. ⁊ ſing. Doc. ponunt in l. cogi. §. de pet. here. quando repetunt illam, ⁊c.

LEX X.

a QUoties. Teſtator poteſt inter ſuos heredes diuidere [a] ſalua falcidia, ⁊ clauſula generalis terminatur per ſpecialem clauſulam precedentem, hoc dicit.

ADDITIO.

a ¶ Diuidere. Sed nunquid pater poſſit feuda vel caſtra diuidere inter filios preſertim pupillos. Bar. in c. j. in princ. de prohib. feud. alie. per Fed. dicit quod non, tamen ſi filius eſt eius heres, niſi ſeruet voluntatem patris, tenetur preſtare intereſſe. de lega. j. l. vnum ex familia. §. ſed ſi vno.

LEX XI.

INter filios. Hereditas patris debet diuidi equaliter inter filios.

LEX XII.

NOn ideo. In diuiſione non eſt neceſſaria ſcriptura. hoc dicit.

LEX XIII.

a CErtum. [a] Profectitia veniunt diuidenda, ⁊ debitum vnius fratris non onerat alios, niſi de eius peculio profectitio. hoc dicit.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Certum. vide in l. frater a fratre. iūcta gl. in ver. ſecutus. de condi. inde. An autem peculium profectitium veniat conferendum, Bar. quod non in l. filie licet. j. de col. vbi tex.

LEX XIIII.

1 ☞ Socius ſcienter accipiens rem alienam pro ſua parte in diuiſione, re euicta, non agit contra ſocium.

SI familie. Ex contractu diuiſionis obligatur quis de euictione, quatenus ſocius habet de parte conſocij. h. d. ¶ Oppo. j. commun. vtri. iudi. l. ſi fratres. Sol. Ibi ſcienter vnus accepit pro parte ſua rem alienam, hic ignoranter, ⁊c. ¶ Contra hoc oppon. ⁊ videtur ꝙ etiam quando vnus ſocius accepit rem alienam ſcienter, alter ſocius teneatur de euictione ſaltem vt reddat quod ad eum peruenit de parte ſocij. ſicut dicimus in venditore, qui ſaltem tenetur ad reſtituendum pretium, etiam eo caſu quo conuenit vt de euictione non agatur, vt l. emptorem. §. fin. de actio. emp. Solu.
a Dicit glo. [a] quod aliud eſt in diuiſione, quo caſu vterque videtur
1 † in ſe ſuſcipere periculum ſue partis. quod eſt notandum. [b] Facit
b ad hoc arg. §. de tranſac. l. de fideicom. vide hanc gloſ. ⁊ no. quia eſt ſingularis, ⁊ tene menti. ¶ Oppon. ff. de leg. j. l. ſi domus. §. j. Solu. Ibi loquitur in re legata, hic in re, que ex diuiſione obuenit, ⁊ ſic eſt ſeparata mater. ¶ Item oppo. de l. cum pater. §. euict. ff. de leg. ij. Solu. Ibi diuiſio fuit facta a teſtatore, hic a iudice, vel a parti-
c bus. ¶ Quero, ⁊ eſt not. queſtio. [c] Ponamus † quod in diuiſione
2 vni ex fratribus obuenit vnum podere totum proprium, quod in quibuſdam partibus vocatur allodium, alteri vero fratri obuenit podere, vel fundus emphyteuticus, contingit quod ille frater, cui obuenerunt res emphyteutice, eſt mortuus, relicta filia femina, vnde dominus ſecundū l. contractus auocat illas res. Quero an poſſit agi contra fratrem de euictione. Gloſ. determinat quod de euictione agi non poſſit, niſi ſtipulatus eſſet expreſſe. Uide iſtam gloſ. ⁊ tene menti, quia ſingu. eſt. do. Rich. mal. intelligit iſtam gl. quando expreſſe ſtipulatus eſſet de euictione in hunc caſum, alias ſi ſimpliciter eſſet ſtipulatus, cum ſciret bona eſſe feudalia, ⁊ ex natura feudi euinceretur de euictione non ageretur, ar. ff. de heredi. vel actio vend. l. nomina. j. de dona. l. ſpecie. facit. ff. lo. l. ſi quis domum. §. j. de dam. infect. l. damni infecti ſtipulatio pertinet. in princip. Hic non ſunt alia.

ADDITIONES.

a POMA. ¶ Sol. dicit glo. limita iſtam glo. vt per Alexan. in l. qui rome. §. duo fratres. verſicu. in eadem. ibi, niſi fuerim ſciens. de verborum obligationibus.

b ALEX. ¶ Quod eſt no. tene menti ſingulariter glo. ⁊ vide Bart. in l. qui rome. §. duo fratres. in xj. queſtio. de verborum obligation. latius in vltim. queſt.

c ALEX. ¶ Nota queſtio. Not. pulchram queſt. in gloſſ. in materia feudi. Adde tamen quod dicit Bal. in ca. j. §. preterea ducatus. de prohibit. feudi. alien. per Fede. quod duo fratres marchiones diuidunt. Sed hoc qualiter intelligi debeat, vide in cap. imperator Lothar. in vſi. feu. P. PAV. P. ¶ Not. queſt. Uide Alexand. conſi. xxj. volu. v. Uide Alex. conſil. iij. vbi etiam dicit quod ſi eſſet feudum antiquum non prohiberetur frater, qui iſto modo diuidendo promiſiſſet non contrauenire ⁊ renunciaſſet cuicunque iuri quod haberet, vel habere poſſet, vel ſperaret ſuccedere alteri fratri. Sequitur dom. Ia. de ſan. Geor. in ſua inueſtitura feudali circa quod vide Alex. conſi. xiij. vol. v.

LEX XV.

SI diuiſionem. Ex pacto nudo diuiſionis non oritur actio, neqꝫ trāſfertur dominium, niſi traditione ſecuta. hoc dicit. Non ergo ex pacto hoc fiet, ſed fit per officium iudicis.

LEX XVI.

FIlij. Iudex diuidendo inter liberos debet ſequi voluntatem defuncti, etiam non ſolennē, hoc dicit. Uidebitis de hoc j. eod. l. fin.

LEX XVII.

COheredibus. Diuiſio facta inter ſocios, alijs ſocijs abſentibus non preiudicat hoc dicit.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

LEX XVIII.

1 Libri empti per patrem,⁊ traditi filio,quando videantur donati.

a FIlie cuius. *a Quod pater nomine vnius
* filij comparauit, ⁊ tradidit, debet ei filio adiudicari,⁊ in hoc iudicio habetur ratio ſumptuum.hoc dicit ſuper verb.comparauit,id eſt, manualiter tradidit.alias videtur tantum nomen filij in inſtrumento ac-
b commodare.ᵇargu.infra ſi quis alteri vel ſibi l.iij.de caſtr. pecu.l.j. lib.xij.ſecundum Ray. ❡Item opp. de l.ſi donatione.infra de col.
1 Sol.vt ibi. ❡Iſta l.allegatur in ar.ad † queſtionē de filio,pro quo pater emit libros,vtrum debeat illos habere precipuos.Glo.dicit quod hec lex facit pro eo.Rofredus diſputauit iſtā queſtionem,et determinauit ꝙ filius non debet habere libros precipuos, ⁊ hoc per omnes alias rationes, que fiunt in authentica,ex teſtamento. infra de collationibus.que cōcludunt quod ſimplex donatio venit in collatione.dominus Ubertus de Bobio determinauit contrarium, ſicut enim res, quas pater dat filio militi eunti in caſtra,filius debet habere precipuas, vt lege, ſi filium. ſupra eodem, quia eſt caſtrenſe peculium, ita illud, quod datur filio ſtudenti, dicitur quaſi caſtrenſe,nec venit in collationem.argumentum ſupra de inofficio.teſtamento.l.finali.ſupra de aduocatis diuerſo.iudic.l.fori.⁊ l.aduocati.Et hoc videtur etiam velle Dynus in l.prima.§.nec caſtrenſe. ff. de collatione bonorum. ⁊ ibi plene dixi. Sed aduertas iſtud procederet, ſi pater emeret libros, ⁊ daret filio iam exiſtenti aduocato vel doctori,qui poteſt quaſi caſtrenſe habere peculium, ſed donec filius eſt in ſtudio,non dicitur quaſi militare, nec dicitur habere quaſi caſtrenſe peculium,nullā enim exercet profeſſionem, ⁊ ideo tunc videtur recurrendum ad illud, quod hac lege dicitur, vt ſi pater emit,⁊ ſibi tradidit,quod videtur donare, ⁊ morte confirmatur,ideo non venit in collationē bonorum,tamen poteſt contradicere ſi vellet,vt hic dicitur in tex.Sed in filio iam exiſtente aduocato, valet donatio incontinenti,ita quod pater non poſſet reuocare,ſi vellet,quia eſt quaſi caſtrenſe. Dixi plenius in dicta l.j.§. nec caſtrenſe.ff.de collatione bonorum.

ADDITIONES.

a ❡Filie cuius.vide Bal.in l.que dotis.ff.ſolu.mat.⁊ ibi vide Alex. poſt Imo.referentem duos alios intellectus ad iſtam l.ſed hanc l. limita.⁊ intellige vt hic per Bald.⁊ adde Barto.in l.fin.de pe.leg. ⁊ contra Barto.hic tenet Bald.hic,in ij.q. ❡Adde ad q.Barto. Rom conſil.clxv.Bald.conſi.cxiij.j.lib.

* CLAV. DE SEISS. ❡Filie cuius.Quia inſtat glo.hic an tale ſit donatio inter viuos,an relictum ⁊c. Uide in quibus differat a relicto,per Bald.plene in authen.ex teſtamento.j. de colla.⁊ per Salic.in l.pen.eod.tit.

b Accommodare. ❡Pro concordia aduerte,quando rem aliquam emit pater nomine filij conſtituti in eius poteſtate, quam ſi non tradidit,preſumitur ſolum pater nomen filij accommodaſſe in inſtrumēto. Ita Bart.hic in hac l.filie cuius.⁊ in l.iij.C.ſi quis alteri vel ſibi quam ipſe legit pro prima,contrarius tamen allegatur in l.pater.ff.de don.⁊ in l.ſi.de pecu.le.Tu dic ꝙ corrupte allegatur contrarius in d.l.ſi pater, imo idē tenet ꝙ in hac l.filie,⁊ in dic. l.fin. bene videtur contrarius prima facie,ſed non eſt,q2 loquitur quantum ad conſtitutionem peculij,quod aliud eſt dicere quam quando emit nomine filij ſui,ſine traditione.

LEX XIX.

INcerti iuris. In hoc iudicio habetur ratio rerum ſubtractarum, ⁊ etiam deterioratarum,hoc dicit.

LEX XX.

a IN familie. ᵃ Iſta lex eſt ſubtilis, nec poteſt ſummari,quia non poſſet eſſe magis breuis.Hanc legem allegaui tibi notabilem in l.mater.§. de rei vendicat. quod quando vendo rem, vt alienam,ego videor vendere nomine alieno, ita quod poteſt haberi ratum,vt hic text.clare dicit.Glo.que eſt hic,ponit vnam diſtinctionem valde pulchram,quam vide ⁊ nota, que eſt ſubtilis pulchra ⁊ notabilis,⁊ iam pluries conſului ſecundum eam.

ADDITIO.

a ALEX. ❡In familie.vide ſingul.dictum Bartol.ad hanc l.in l.ſi fundum per fideicommiſſ.in princ.de lega.j.vbi allegat quod ſi dico,vendo tibi iſtam domum titij,videar vēdere nomine ipſius Titij,⁊ ſic etiam re non preſtita,nec perempta,poterit habere ratum. Facit quod no.per gl.⁊ doct.in l.ſciendum.§.tutores.ff. qui ſatiſd. cogan.⁊ in l.qua ratione.de procu.vide tamen quod ſi quis aſſerit ſe procuratorem,⁊ aliquid faciat, quod in dubio intelligitur dicto nomine facere, licet non dicat procuratorio nomine, ſed ſi fuiſſet preſens in tali mandato rei mee, conſentiendo daretur mihi actio mandati l.qui patitur.ff.manda.Sed ſi ex poſtfacto conſentio,dabitur negotiorum geſtorum,quod ſingulariter not.quia forte alibi clarius non reperitur,ſecundum Imol.ibi.⁊ adde Bart.in l.inter. hic alleg.⁊ ibi Bald.in fine. ❡ADDE princip.apoſtile Paul.de Caſtr.conſi.cxxxvij.

LEX XXI.

SI cogitatione. Iudex in hoc iudicio debet ſ[...] qui patris voluntatem.h.d.

LEX XXII.

SEruum communem. Error coheredis non fa[...]cit alteri acquiri dominium.hoc intendit.

LEX XXIII.

LIcet. Pactum coheredum non preiudicat creditoribus,ſed inter ipſos heredes ſeruatur,⁊ ſuum operatur effectum.hoc dicit.

LEX XXIIII.

2 Datum cauſa cōditionis implende, venit in reſtitutionem fideicommiſſ.

3 Trebellianica poteſt deduci in vna re conceſſa filio in peculio profectitio.⁊ nu me.5.

FIlium quem habentem. [...]re difficilis eſt hec lex,ſecundum gloſ. Et hec difficu[...] inſurgit ex variatione lecturarum,⁊ ex intricatione[...] Et legitur hec l.in gloſ.noſtra,tribus modis,quarto modo legi[...] ſecundum Iac.de Are.ſecundum communem lect.hec lex diuiditur in duas partes.In prima ponitur thema,⁊ queſtiones,⁊ oſtendit queſtiones ex themate.Secundo ponitur deciſio queſtionum. Secunda ibi,hereditaria parte predij,⁊c. Et prima gl.huius l.proſequitur tantum lecturam antiquorum, ſecundum quam hec lex breuiter hoc intendit. Datum cauſa conditionis implende, computatur in quartam Trebellianicam,que poteſt detrahi in vna re data a patre filio,in peculio profectitio.hoc dicit.Caſum in terminis pone vt in glo.⁊ habetis tex.multum clarum. ❡Et ex iſta lect.
1 not.† quod fundus conceſſus in peculium profectitium,venit in re
2 ſtitutionem fideicommiſſi.†Secundo not.quod datum cauſa conditionis implende,computatur in quartam Trebellianicam.Ter
3 tio † not.quod Trebellianica poteſt deduci in vna re conceſſa filio in peculio profectitio.Et pone caſum vt dixi, ꝙ in hereditate erāt trecenta,⁊ erant tres filij,fundus datus in peculio valebat xxx. Si enim poneres quod fundus datus in peculio valet xij. vt quidam antiqui poſuerunt,de quibus fecit mentionem gloſſ.j.in principio tunc facta deductione Trebellianice,nihil remanet in eodem fundo.Contra,dicit text.tuus in fin. l. ideo pone fundum valere [...] caſus eſt planus. ❡Opp.⁊ videtur, quod datum cauſa conditionis implende,non computetur in Falcid.vt §.de inoffi.teſt.l.ſancimus.§.repletionem.Solu.Ibi in quarta debita iure nature. hic quarta Trebellianica. ❡Opp. ſecundo quod ſecundum hoc [...] lex non facit ad titul.quod eſt contra primam conſtitutionem.§ quibus.Sol.Dicit gloſ.quod hec lex facit ad titulum in hoc.q[...] ſicut per hanc actionem prelegata deducuntur, vt ſupra eodem ſi qua.⁊.ff.eod.l.inter coheredes.§.j.ita hec reſtitutio fit coheredibus hoc iudicio.Uel dicas,cum per iſtum rogatum debeat re[...]ri quarta, ⁊ ſic fieri diuiſio huius portionis, hoc fiet per iudicium familie erciſcunde.Opp.tertio,quod ſecundum hoc eſt mala grammatica.nam hic dicitur,filium quem habentem.⁊ iſta dictio filium non habet verbum a quo regatur.quod eſt contra l. Plautius.ff. de auro ⁊ argento lega.Huius timore aliqui antiqui exponunt filium, id eſt filius,vt ſic ponatur caſus pro caſu. Alij dicunt filium quem,id eſt,aliquem.Uel poteſt dicere quod hic ſubauditur v[...] nominatus,id eſt,filius,vt dicamus,filius, quem filium habentem fundum,⁊c.⁊ procedit iſta lectura clare,⁊ eſt clara,gloſ.quam vide. ❡Uenio ad ſecundam glo.⁊ opponitur, quarta diminuit quamlibet rem patrimonij equaliter,vt l.plautius.⁊ l.lineam margaritarum.ff.ad leg.Falcid.⁊ l.ij.j.eo.titu. hic dicitur quod detrahitur in vna re ſcilicet conceſſa filio in peculium profectitium,quare male. Sol.Dicunt quidam,hoc ideo quia teſtator hoc expreſſe hic dixit ꝙ de illa re detraheretur.Hoc eſt diuinare ideo non placet.Alij [...] Lotharius,dicunt quod hoc fit ex preſumpta volūtate defuncti qui hunc filium predilexit in vita concedendo ſibi in peculium profectitium fundū,vnde etiam poſt mortem lex imitatur in filio [...] voluntatem.Gl. non placet hec ſolutio,quia talia peculia non ſunt precipua,ſed communia,vt §.eo.l.certum. Unde alij dicunt,quod contraria loquuntur in Falcidia,que non detrahitur in vna re,[...] in Trebellianica, que in vna re poteſt deduci. Gloſſ.hic non dicit plus.Certe hec ſolutio non eſt vera,q2 nulla eſt ratio,quare magis Falcidia detrahatur de ſingulis rebus, quā Terbellianica.Unde alij dicunt,quod ſit hic ſpeciale in filio,ea ratione,q2 iſtud eſt contra eum.Nam datum cauſa conditionis implende,computatur [...]

Trebel[...]

Trebellianicam, ergo ſit pꝛo eo vt in vna re poſſit deducere, vide
glo. hucuſque. Iſtam ſolutionem gl. repꝛehendit duabus rationi-
bus. Pꝛima eſt iſta, Tu dicis, quod regulariter a coherede perci-
pitur extra quartam, iſtud eſt falſum, qꝛ aut illud, quod ſoluitur a
coherede, eſt pecunia hereditaria, ⁊ tunc a ſeipſo, ⁊ quaſi iure here
ditario, videtur habere, ideo computatur in quartam, vt ff. de leg.
ij. l. cum pater. in pꝛin. ⁊ aut id quod ſoluitur, eſt aliud coꝛpus non
hereditarium, ⁊ tunc ſimiliter totũ imputatur vt l. deducta. §. nu-
mis. ad l. Falc. Nec obſtat. l. in quartam. ff. ad l. Fal. qꝛ ibi loquitur
cum eſt hereditarium coꝛpus, quod a coherede percipitur, vnde
non poteſt diuerſis iuribus cenſeri, vt l. eum qui edes. ff. de vſuca-
a pioni.[a] Pecunia autem, quam habuit hic a coherede, non fuit he
reditaria: ideo de iure communi computaretur ſibi in quartã. Uel
ſi non fuerit pecunia, fuit coꝛpus non hereditarium, vnde non po
teſt dici quod ideo fuerit vnum ſpeciale pꝛo eo quod aliud eſt ſpe
ciale contra eum, qꝛ nihil eſt ſpeciale contra eum. Item alia ratio
ne dicit, quod non pꝛocedit dicta ſolutio, qꝛ ſi duo ſumus cohere-
des, ⁊ a me tibi, ⁊ a te mihi legatum relinquitur, vt eſt in caſu no-
ſtro. Item ⁊ alijs a nobis relinquitur, illud quod a coherede meo
percipio, computabo mihi in quartam: vt tanto minus ab ipſo co
herede detraham, pꝛopter illud, quod ab eo recepi, licet quo ad a-
lios datum a coherede non computetur in quartam, vt l. Neſen-
nius. ff. ad leg. Falcid. ⁊ l. in quartam. in pꝛinc. eod. titu. Si ergo in
Falcidia hoc eſt, multo magis in Trebellianica, in qua plura cõ-
putantur, quam in Falcidia. Unde gloſſ. habet dictam ſolu. ad l.
Plautius. ⁊ ad l. lineam margaritarum. pꝛo non vera. Solut. ergo
alio modo, quod hic detrahitur in vna re ab herede volente, ⁊ vo
lentibus coheredibus. In hoc reſidet gl. Sed hec opin. non eſt ve
ra, per tex. in fin. l. qui dicit, reddere compellitur, non ergo a volen
te fit. Habes ergo recitatam iſtam ſecundam gloſ. vſq; ibi alij, vt
Joan. quam vide. Iſtud quod ſequitur in hac gloſ. non recito ad-
huc, quia intrat opin. Joan. que ponitur in ſeq. gloſ. ¶ Ad quam
ſeq. gloſſ. venio, ⁊ oppo. ad lectu. antiquoꝛum. Hic dicitur quod he
reditaria poꝛtio fundi computatur in Trebellianicam. Contra,
imo quartam hereditarie poꝛtionis, non tota hereditaria poꝛtio,
vt l. Titia. ff. ad l. Falci. Dicunt quidam quod hoc ideo, qꝛ teſta-
toꝛ dixit. Sed certe hoc eſt diuinare, ⁊ eſt refugium miſeroꝛum, vt
glo. dicit, ideo gl. habens iſtam lectu. antiquoꝛum pꝛo declarata,
intrat ad lect. Joan. ibi, dic ergo ſecundum Joan. ⁊ etiam vſq; ibi
4 recitaui. Nos quid dicemus? Dico lectur. antiquoꝛum eſſe veriſſi
5 mam, ⁊ notabilẽ vltra alias. † Ex qua habes iſtud ſingulare in hac
l. quod Trebellianica poteſt deduci in vna re conceſſa filio in pe-
culio pꝛofectitio, nec habes alibi iſtũ caſum. Huius ratio eſt quã
Joan. dicebat, quod pater eum pꝛedilexit in vita. Hanc volunta-
tem debet imitari iudex in hoc iudicio diuiſoꝛio poſt moꝛtem, nã
6 vos debetis ſcire † quod licet quarta reſpiciat quamlibet rem pa-
trimonij, non tamen debet fieri diuiſio cuiuſlibet rei patrimonij, vt
l. ij. §. quibus quarta pars debe. lib. x. Sed debet deduci in vna re,
de qua coheredes fuerunt in concoꝛdia, ⁊ iudex eſtimauerit, vt ff.
de leg. j. l. poteſt. Debet ergo iudex iſtam rem eligere, quam pater
filio conceſſerat in peculium in vita, vt ſic pꝛeſumatur dilexiſſe in
moꝛte, vt l. pen. de ali. ⁊ cib. leg. ⁊ ne auferatur filio, ſcilicet qđ ſuis
ſumptibus laboꝛauit, ⁊ laboꝛibꝰ ampliauit, vt j. de alluuio. ⁊ pal.
l. fin. ⁊ ne ab eo fiat ſeparatio rei ita ſibi coherentis, argumen. j. cõ
mu. vtri. iur. l. poſſeſſionum. Nec obſtat gloſſa, que dicit quod iſta
peculia non ſunt pꝛecipua, vt l. certuz. §. eodem. quia hoc concedo
quod filius non habet hic iſtum fundum pꝛecipuum, cum pꝛo ha
bendo iſto det tantundem. Quartam enim, quã in alijs rebus de-
bebat detrahere, habet in iſtis, ⁊ i alijs dimittet, ⁊ hec eſt veritas.
Non obſt. l. Titia, ad legem Falcid. quia ibi loquitur quando de-
trahit quartam ſecundum voluntatem defuncti, hic autem quan
do pꝛeter voluntatem. ¶ Sumus expediti de lec. antiquoꝛum ve-
niamus ad lec. Joan. ſecundum quam hec l. bꝛeuiter dicit, ⁊ inten
dit. Datum cauſa conditionis implẽde, computatur in quartam
Trebellianicam, ⁊ hereditaria poꝛtio fundi filio pꝛelegati, ⁊ de eo
reſtituendo grauato. hoc dicit, ſecundum lecturam Joan. Et eſt
differentia inter lect. Joan. ⁊ antiquoꝛum, quia antiqui dicebant
fundum conceſſum in peculio, ⁊ ſic inter viuos, ſed Joan. dicit fun
dum pꝛelegatum in moꝛte. Item antiqui dicebant, quod illud, qđ
deerat de quarta, ſuppleatur de eo fundo. Joan. quod ſuppletur
de eo, quod datur pꝛo eo fundo. Item antiqui dicebant filio roga
to reſtituere totam partem ſuam. Joan. vero dicit filio rogato re
ſtituere ſpecialem illum fundum. Pone ergo caſum ſecundum le-
cturam Joan. per te, vt ex pꝛedictis colligitur. ¶ Oppoꝛi. ad iſtã
lectur. de l. Titia. ff. ad legem Falcid. Solu. Ibi detrahebat Tre-
bellianicam ſecundum voluntatem teſtatoꝛis, vnde computatur
ibi in ea quarta hereditarie poꝛtionis, hic vero detrahebat pꝛeter
voluntatem defuncti. Rationem dic plene vt dixi in dict. l. Titia.
¶ Item oppon. quia tex. hoc non dicit de eo quod datur pꝛo fun
do, ſed in eo fundo. Sol. ſecundum Joan. expone in eo fundo, ſcili-
cet pꝛo eo fundo. Sed qꝛ hec lectur. videtur aliqualiter deſtruere
text. ideo dixit gloſ. Sol. vt dixi in gloſſ. ſuperioꝛi. Uide ergo iſtam
glo. quatenus pꝛoſequitur gloſ. lectur. Joan. vſque ibi, vel ſi vis ſe-
cundum Azo. ⁊ Hugo. ⁊c. vt ibi, vel dic vt in glo. alia inferioꝛi, me-
lius ſtaret in ſuperioꝛi. ¶ Redeo enim ad pꝛecedentem glo. vbi di-
mitti. Alij, vt Joann. ⁊c. quia iſta expoſitio vt exponitur in eo fun-
do, id eſt, pꝛo eo, videtur nimia extranea ad text. ideo. Joann. dicit
text. ſtare pꝛopꝛie, tamen legit eum tráſponendo hoc modo, ſolui-
tur a ceteris, ſcilicet facta detractione de ſingulis, ⁊ §. quartam ha
bens in eo fundo, ⁊ c. Et ſic textus iſte non dicit, quod in eo fundo
aliquid habeatur nomine quarte, niſi hereditaria poꝛtio, ſecũdum
Joann. habes ergo expeditam illam particulam pꝛecedentis glo.
Alij, vt Joann. ⁊c. vſque ibi, vt hec clareant, vide eam. Hec lectu.
Joann. non eſt vera. Pꝛimo, quia textus dicit, filium quem haben-
tem, nam habentem eſt participium pꝛeſentis tempoꝛis. ergo ſigni
ficat ſecũdum tempus, vt ibi, ⁊ l. in delictis. §. ſi extraneus. ff. de no-
xalib. Innuit ergo quod tempoꝛe, quo teſtatoꝛ diſpoſuit. filius ha
bebat fundum. Sed ſecundum lecturam Joã. tunc non habebat,
quia ſibi pꝛelegabatur. ergo, ⁊c. Pꝛeterea hec lectu. Joan. deſtruit
literam, vt videtis, Pꝛeterea hec lectura, Joan. pꝛeſupponit eum
grauatum reſtituere iſtum fundum. Sed ſi hoc verum, de iſto fun-
do toto, non detraheret quartam, ſed detraheret quartam poꝛtio-
nis hereditarie. Nam in eo ꝙ ipſe habet vltra poꝛtionẽ heredita-
riam, eſt legatarius, ergo in eo quod habet iure legati, non detra-
heret Falcidiam, vt l. in l. Falcidia. ff. ad l. Falcidiam. Unde repꝛo-
b bata lectura Joann. veniamus ad lecturam Azonis ⁊ Hugonis,[b]
ſecundum quam hebere hoc intendit. Datum cauſa conditionis
implende, computatur in Trebellianicam, ⁊ hereditaria poꝛtio rei
filio donate, ⁊ donatio moꝛte confirmatur, hoc dicit. Differt hec
lectura a lectura antiquoꝛum. quia antiqui dicebant fundum eſſe
conceſſum filio in peculium. Azo ⁊ Hugo dicebant fundũ eſſe do-
natum filio. Item antiqui dicebant quod illud. ꝙ deerat de quar-
ta, ſupplebatur in eo fundo. Azo ⁊ Hugo dicebant quod ſupple-
batur in alijs rebus. Item differt a lectura Joann. quia Joannes
dicebat fundum pꝛelegatum. Azo. ⁊ Hugo dicebant fundum in vi
ta donatum. Item dicebat Joan. filium expꝛeſſe grauatum in fun
do. Azo ⁊ Hugo hoc non dicunt. Ponamus ergo caſum in termi-
nis ſecundum Azonem ⁊ Hugonem, vt iacet in gl. ⁊ clare. ¶ Op-
ponitur quod iſta res donata non veniat in fideicommiſſum, vnde
videtur obſtare j. ad legem Falcidiam. l. in donationibus. coniun-
cta. l. Marcellus. in §. quidam. ff. ad Trebellianum. Solu. dicunt
ipſi quod hic fuerit rogatus reſtituere poꝛtionem ſimpliciter, non
dixit poꝛtionem hereditatis, vt plene habuiſtis no. j. de fideicom-
c miſ. l. cum virum. ¶ Oppo. de legat. j. l. qui filiabus.[c] Sol. vt in gl.
¶ Item opponitur de l. in fideicommiſſ. in fin. ff. ad Trebellian.
Solu. vt in gloſſ. ¶ Item oppon. de l. iubemus. §. fin. ad Trebel-
lian. vbi dicitur, quod illud, quod extrinſecus obuenit, non compu
tatur filio in Trebellianicam. Solu. Dicit glo. hec l. coꝛrigitur per
illam. Sed poſſumus dicere quod illa loquitur in ſuis caſibus tan
tum, ſcilicet vt fructus non computentur ei in Trebellianicam,
ſecus in alijs rebus, que obuenirent filio extrinſecus, ex diſpoſi-
d tione defuncti. Uide gl. Uideamus an lectur. Azo. ſit vera.[d] Dyn.
dicit quod non, quod pꝛobat. Donatio facta inter viuos, non ve-
nit in fideicommiſſis, vt l. ſequens queſtio. ff. de lega. ſecundo. ergo
non computatur. nec computabitur in quartam, vt l. in fideicom-
miſſariam. ff. ad Trebellianum. dominus Franciſcus reſpondebat
quod l. ſequens queſtio. loquitur in donatione facta viro vxoꝛi, que
retro trahitur: vnde merito in fideicommiſſo non venit. ſecus in do
natione, que fit a patre filio. Iſtud non videtur eſſe verum, nam eo
dem modo retrotrahitur in vna, ſicut in alia, vt l. donatio. j. de do-
natione inter vir. ⁊ vxo. ⁊ l. ij. de inofficioſis donationibus. ⁊ ibi no.
Pꝛopter hoc doctoꝛes Moderni recedunt a lect. Azo. Oꝛ circa
intellectum huius. l. ſequens queſtio. dic vt ibi dixi tamen lec. Azo.
mihi non placet. nam. cum a coheredibus videatur habere illum
fundum, quatenus excedit hereditariam poꝛtionem. ſaltem quo
ad ipſos coheredes, debet in trebellianicam imputari. vt l. Neſen-
7 nius. ff. ad l. Falcid. † Tene ergo lect. antiquoꝛum, tanquam veram,
⁊ veriſſimam. Ja. de Ra. legit alio modo, ⁊ in parte tenet lect. anti-
quoꝛum, ⁊ in parte lect. Joann. quam recitare non curo. Reſtat vt
videamus finem pꝛecedentis gloſſe, que intrat materiam noſtre l.
explicatis lect. Et pꝛo iſta gloſſ. determinanda habemus videre
quid computetur in debita iure nature, quid in debita iure inſtitu
tionis, ⁊ quid computetur in Trebellianica, ⁊ an poſſit in vna re
deduci? Item habemus videre de alijs quartis, que omnia plene
examinaui in repetitione, quam tibi feci in l. in quartam. ff. ad l. Fal
cidiam. ⁊ ibi plene vide, ⁊c.

ADDITIONES.

a ALEX. LOS. ¶ ff. de vſuc. Ex ſcripto exemplari, poſt hec verba
ita lego, Pecunia autem, quam habuit hic a coherede non fuit

hereditaria,ideo de iure communi computaretur ſibi in quartã,
vel ſi non fuit pecunia,&c.
b ALEX.Azo & Hug.Hugolini & Azo.expedit hic Bal.in verſic.&
ideo procedo ad tertium.de qua lect.Bal.aliquid in l.iubemus.ĩ.
ad Trebel.
c ALEX.¶ Qui filiabus.Bal.hic videtur tenere contrariũ,& vi-
de Bar.in l.in quartam.ff.ad leg.Fal.in ver.v.oppon.
d ALEX.¶ Azo.ſit vera.Vide Bar.in l.Marcellus.§.quidã.ad
Treb.& Bal.in d.l.cum virum.de fideicom.

LEX XXV.

Ex cauſa donationis. Qui nõ vult ſuccedere,nõ tenetur vel cogitur conferre.hoc dicit.

LEX XXVI.

1 ☞ Voluntas teſtatoris imperfecta probat inter liberos, quãdo
eſt imperfecta ratione ſolennitatis.
2 Teſtamentum poteſt probari indicijs,dum tamen per duos te-
ſtes probetur, & quid in maleficijs.nu.3.4.

a **I**nter omnes. [a]Volũtas patris minus ſolennis, in diuiſione in-
ter liberos eſt ſeruanda,ſecus quo ad extraneos.h.d.
1 ¶ †No.qđ voluntas imperfecta probat inter liberos,
qđ intelligitur de voluntate imperfecta ratione ſolennitatis, fuit
tamen perfecta ratione voluntatis,ſed ſi eſſet imperfecta ratione
voluntatis,nihil probaret,vt l.ſi is qui.ff.de teſta.Dixi vobis in l.
hac conſultiſſima.§.ex imperfecto.ĩ.de teſta.Hoc vult dicere que-
dam gloſſella ſuper verbo,imperfectum,licet nihil alleget,quã vi-
2 de & no.Item habes hic qđ ſufficit† teſtamentum probari[b] quibuſ
b cunq; indicijs.intelligit gl.*[c] multum nota biliter quod nũquam
* exeat de mente tua,dum tamen legitime probetur,ſaltẽ duobus
c teſtibus.& vide gl.& no.& perpetuo tene menti.† quod ergo dicitur,
3 vnus teſtis facit indicium, & facit ſemiplenam probationem,vt l.
in bone fidei.& ibi no.ĩ.de iureiurand.& ff.eod.l.admonendi.& no.ĩ.
* ad legem Iuliam maieſt.l.ſi quis.eſt verum,*quando vnus teſtis
4 deponit directe ſuper vno maleficio,ſed ſi deponeret † ſup aliquo
indicio ad maleficium,tunc illud indicium debet legitime proba-
ri per duos teſtes,vt hic.

ADDITIONES.

a P.PAV.P.¶ Inter omnes.An diſpoſitio huius legis habeat lo-
cum in filio teſtante inter parentes, vide Barba.in repetitione.l.
cum acutiſſimi.C.de fideicommiſ.Item an procedat quando ali-
quis teſtaretur,& loqui non poſſet,ſed ſibi diceretur.Si vis talem
inſtituere,ſtringe mihi manum.Vide eundem vbi.ſ.Item qđ qua
liſcunq; nominatio & diſpoſitio patris,etiam in actibus inter vi-
uos nominantis filium heredem,valeat.Idem in pia cauſa , vide
Iaſ.in l.tale pactũ.§.fi.C.de pac.Item an diſpoſitio huius legis
procedat in patre teſtãte inter filios naturales in caſu,in quo eos
poſſet inſtituere.vide Are.in l.nec furioſus.de teſta.Vide que ha-
bes ad Bar.in l.hac conſultiſſima.§.ex imperfecto.
b POMA.¶ Teſtamentum probari.Vide Alexan.conſi.clx.in pe
nul.dub.vol.ij.& lxx.vol.iij.
* ALEX.¶ Intelligit gl.Gl.eſt ſingu.& notabil.quia indicium eſt
minus quam ſemiplena probatio.gl.notabil.in l.cum probatio.ff.
de probat.& vide pulchre in d.l.ſi debitori.de indic.& dum hec glo.
dicit quod vnus teſtis facit indicium,intelligo ſi eſt probate vite,
& bone opinionis,nec poteſt haberi ſuſpectus familiaritate,& alia
de cauſa iudicis arbitrio committenda.vt refert Bald.in c.ſacra-
mentum.de conſuetud.rect.feud.& ita a fortiori debet intelligi re-
gula que dicit quod vnus teſtis facit ſemiplenam probationem,
& quod no.in l.maritus.ff.de queſtio.& Bart.in l.fi.& ibi dixi.Ray-
ner.in l.j.§.idem.eod.tit.& cum Bar.tenet Bal.in c.ſicut.de ſimo.
Item vnus teſtis facit indicium ad torturam,niſi alie circunſtan-
tie exiſtant.Bald.in l.ij.C.quorum appella.in prin.& hic.
* CLAVD.DE SEISS.¶ Vide quod ſingular.dixit in propo-
ſito Bar.in l.tale pactum.§.fi.ff.de pact.
* CLAVD.DE SEISS.¶ Eſt verum. Adde Alexã.conſi.xiij.&
conſi.l.volu.j.

AVTHENT.

Si modo. Iſta authen.determinat authen. quod ſine ĩ.de teſtamen.

Communi diuidundo. Rubr.XXXVII.

LEX I.

1 ☞ Res ſit litigioſa per litis conteſtationem,& in quo iudicio.& nu
mer.4.
Iudicium communi diuidundo eſt miſtum,& de eius libello.

Frater tuus. Iudicium communi di-
uidundo, datur contra
emptorem,& poſt litem ſuper eo conteſtatam,re[s]
tanquam litigioſa,non poteſt alienari.h.d.No[...]
1 nem huius l.quod ſolum† per litis cõteſtation[em]
fit res litigioſa. Habes hic duo notare. Pri[mo]
2 quale ſit officium iudicis,in communi diuidundo.† Ex quo debe[s]
colligere concluſionem libelli, ſcilicet fundum certis finibus, & re-
gionibus terminari,vel ſi commode fieri non poſſet,alteri adiudi-
cari,ſecundum quod iudici videbitur.De hoc dicam plenius.ĩ.[...]
3 l.ad officium.¶ † Item nota quod quando fundus eſtimari debe[t]
totus,non debet eſtimari quelibet pars. Nam quandoque eſt ma-
ior eſtimatio totius,quam ſi fieret per partes. Hoc tenet hic glo[ſ.]
quam tene menti, & nota & vide eam. Quidam tamen tenent con-
4 trarium ĩ.l.proxi. ¶ † Nota tertio quod in hoc iudicio res fit liti-
gioſa per litis cõteſtationẽ,ſecus eſſet in iudicio vniuerſali fami-
ercíſcunde vel petitione hereditatis, vt ſ.de pet.hered.l.ij.& ibi [...]
5 & famil.erciſc.l.alienationes.† Item hoc eſt verum,quia iſtud iudi-
cium non eſt mere reale,ſed miſtum,naz in rei vendicatione per [il-]
lam citationem efficeretur hodie res litigioſa,vt ĩ.de litigioſis.[au-]
thent.litigioſi,& ſic hodie hic finis non corrigitur.

LEX II.

1 ☞ Actio communi diuidundo, quando competat nõ poſſid[enti]
2 Si ex duobus iudicijs,vnum debet precedere aliud, proceſſ[us te-]
net ſi non opponatur.
3 Iudicium in hypothecaria non facta executione procedit ſi [non]
opponatur.

Si probatum. Contra eum,ad quẽ trãſit poſſeſſio iure p[i-]
gnoris, poteſt hoc iudicium intentari. hoc dicit.
¶ Oppon.dicitur hic eſtimata parte,imo videtur
quod debeat eſtimari totum,vt ſ.l.proxima. Sol[u.]
Quod hic dicitur,eſtimata parte, intelligatis ſub
vniuerſo,non autem particulariter ſit eſtimatio vt vidiſtis ſupra l.
1 proxima. ¶ Quero circa hanc legem vtrum debeant eſſe duo iu-
dicia,vnum,in quo ego vendico partem meam,aliud, in quo peto
diuiſionem, an vero ſit vnum, ſcilicet communi diuidundo, & in eo
incidenter cognoſcatur de dominio. Reſpondeo, quando ille, qui
agit communi diuidundo,nõ poſſidet,& negatur communio, tunc
debet ante omnia agi rei vendicatione,nec poteſt agi communi di-
uidundo prius, vt ff.famil.erciſc.l.j. quod eſt verum ſi opponatur,
ſed ſi non opponeretur hec exceptio procederet hoc iudicium,[&]
iſto iudicio communi diuidundo,incidenter cognoſceretur de do-
minio.Ita dicit gloſ.hic,quam ſigna,& not.in l.ſi mancipium[...]
2 de euict.Vide gloſſ.tuam notabilem,& nota eam.† Ad iſtud [...]
dicit expreſſe nota etiam vniuerſaliter eam quod quando duo [ſunt]
iudicia,quorum vnum debet precedere aliud,hoc eſt verum ſi [op-]
3 ponatur,alias non vitiatur proceſſus,vt hic vides.† Et eſt v[erum ſi]
agеretur contra bonorum poſſeſſorem hypothecaria, vel ag[a-]
a tur contra fideiuſſorem, licet non ſit facta diſcuſſio princip[alis]
procederet iudicium, ſi non opponatur, & vide in l. prolata[m.]
ſenten.hoc dicit.

ADDITIO.

a ALEX ¶ Diſcuſſio principalis. Nota perpetuo & vide Inſt[i.]
de act.§.item ſi quis.& vide.ĩ.de appel.l.j.ſed Bald. hic pract[i-]
ponit ſcilicet quod poſt litem conteſtatam neceſſe ſit actori [exe-]
cutionem facere,vel aliter de inopia debitoris docere.

LEX III.

2 ☞ Iudex quomodo eſtimabit rem,& que in hoc iud.veniant.

Ad officium. In hoc iudicio ve[niunt]
que ſunt commun[ia]
per iudicem eſt facienda diuiſio certis regioni[bus]
vel adiudicationibus poſſeſſionum diuerſarum
etiam vnus alteri eſtimatione refuſa.h.d.¶ C[irca]
legem noſtram quero, qualiter formandus ſit li[bel-]
a lus [a] in communi diuidundo iudicio.† Reſpondeo, quod libel[lus]
1 habet duas partes. Primo narrationem. Secundo concluſionem.
In narratione debet ille,qui agit,dicere quod cum aduerſario ha-
bet talem rem communem, & pro tanta parte, & quod non p[lacet]
ſibi,nec expedit amplius in communione perſiſtere. Iſtud p[roba-]
tur hac l. in ij.reſpon.In concluſione vero dz dicere. Qua[re]
dictum fundũ,ſi eſt fundus vnus,partiri & terminari debe[re...]
partem mihi pro diuiſo peto aſſignari,vel alteri ex eis dic[tum]
iuſto pretio adiudicari.prout veſtre equitati videbitur. Et ſi [...]
b in hoc iudicio veniunt quandoque fructus,[b] habetur etiam [...]
damnorum datorum iure,vt ĩ.l.proxi.tũc in narratione debet [fieri]
mentio fructuum,& damni dati,& in cõcluſione petere aduer[ſarium]
2 in hoc condemnari,vt ĩ.l.proxim.¶ Quero,† quãdo iudex de[bet]
eſtimare,qualiter fiat eſtimatio. Reſpondeo,ipſe poteſt facere [...]
arbitrio ſi vult,etiam nullam partem interrogando,vt ſ.l.pro[xi.]

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN